

ایڈیٹر وہبشیر عبدالحفیظ الکریم پرنٹنگ پریس پبلیش باغ کوئٹہ خان شہیک کرسا بیورو آفس 302 قھر ڈفلور ہونیورسل کمپلیکس فیز 1 جناح روڈ کوئٹہ خان تالان کرے

29 اگست 2026ء

رسم الخط ناویل آک

براہوئی بولی نا معلوم نوشتی تارخ بھار متکن اف، دانا نوشتی تارخ نا بابت بھار آ مغروضہ غاک ہم ساڑی اریر۔ وے دا بابت کس اس علمی وڑ اٹ شرہ نا بنداو ۽ تنگ کتنے۔ براہوئی تینا ہندا چنکا نوشتی تی تارخ ائی ہم کبی رسم الخط آ تیتی نوشتی کدنگا نے، واگہ املانا ہیبت مرے تو دا بابت ہر نوشتوک نا چندانا، بلکن ہر نوشتوک نا ہر نوشت نا جتا ۽ املاس وجود تنگ۔ املانا بابت شعوری وڑ اٹ براہوئی ادبی سوسائٹی نا گنڈ آن پروفیسر ڈاکٹر عبدالرزاق صابر نا کماشی ٹی جوان کاریم مسنے، وے ویل دادے کہ دا بابت مروک آ دیوان تا حوال آ تینا تالان ہر اکتاب نوشتی کدنگا نے، ہموئی ہم دا املاتون ہم آ ہنگی خٹلپک۔ دا ویل آن چپ اسہ پین ویل اس ہراڑا دائم اسکان شرہ مشنے، اودادے کہ بچانا دہائی آن پد براہوئی بولی ٹی ہر نوشت آک مونی بسو، آقتی گیشتری ٹی نقل، ناساہ باقاعدہ ۽ عنصر اس خٹلگ۔ ہرا براہوئی بولی نا چندانا ہائی و ہیبت ۽ خراب کنگک نا سوب مس، وداڑان داس، کہ داسہ لس الس اٹ پانگلوک آ بولی پین ۽، و نوشت نا بولی پین ۽، ہرانا سوب آن مری ودی مسنے، و ہندامری داسکان برجاء۔ ودار حجان داسوب آن ہندی مسنے کہ دارویہ ۽ مونی اتوک آک بنداوی وڑ اٹ ایلو ادب آ اتون گنڈوک مسنو، واوکک ہر اتم براہوئی ٹی نوشت وخوان نابنا ۽ کریو،

تقدیر نگاری (Criticism)

نوشتی کیک:

”تقدیر ہموگڑا ۽ پارہ ہرائی کہ کس انا فنی کڑ دانا چاچ ۽ یلنگ، ویتنا تخلیق اودانا جوان وگندہ اگاد وڑ وڈول عادت آتے جتا جتکنا گئے۔“
ادب ادیب نا شخصیت نا آدینک کسہی غلط ۽ غلط پانگ، کس انا عیب مریک، ہنداسوب آن ادب پارہ ۽ آتے پاش کنگ، تبصرہ کنگک کس آکنکہ سرپند متکن کن شخصیت نا پتھ وپول جینی کن تقدیر نا لوز کاریم اٹ بریک۔
ہندن راست پانگ وحق نا کسراٹ الی ۽، ہندا خاطرن ننے مصنف نا ننے تینا مزل اسکان سرکنگ کن تقدیر نا سواخ ۽ نفسیات نا پڑا ۽روئی تمک، ملک ۽ کیک، ہندن تقدیر ہم ادب نا ادب پارہ نا تقدیر ذاتی پسند ونا پسند نا پڑا اسہ شی اسے، ہنداسوب آن ادب و تالان مریک، لے حفیظ صدیقی ادب تقدیر اسہ ایلو آن جتامنگ کپسہ۔ اگر پارہ نا محنت آتیا داوڑ تقدیر کنگک ادب ناوشن و تخلیق ات تقدیر نا پینا نوارا پاریے:

معت، تو ادب ۽ محشی ۽ کسر آسے ”ادب نا خوبی تے تالان کنگ اوقا شاعنگ بھار سخت مریک، ادب نا ہر اہمیت نا اندازہ ۽ کنگک ادب نا خامی تے تالان کنگک اوفتے بروے کنگک اوقا بارواٹ پتھ وپول کنگک فیکار ی نسا اگاد گڑا ۽ پارہ ہرانا کمک اٹ جوانی و گندہ ی نادرک گئے، کس انا خلیس آن بیدس جوان ۽ جوان، گندہ ۽ گندہ نا جاکرے آ سرکنگ اسرفن پارہ سے نا بابت معلومداری مرے، باسن و پدین آن گڑا نا فرق ۽ پاش کنگک، جتین ۽ جتین ہمون اگامون پاش کنگک، جاہل وخواندہ ناوز ونا پیدوار کنگک ۽ گیشتری داخیال کنگک ادب آن تعلقد آتیا غان تقدیر کن پینانا نا کاریم ایے اتا یلو تقدیر تینا ذاتی پسند ونا پسند تینا تالان مریک، نقادکن ادب ادیب نا شخصیت مرے۔“

نا بارواٹ پتھ وپول کنگک الی ۽، ہندن ننے مصنف نا سواخ ۽ علم ادب اٹ اسہ بے پرواہ ۽ گوشت نفسیات نا پڑا ۽روئی تمک، ادب نامر اسے، تقدیر اٹ ہموگڑا نا گین آ شی ۽وڑ اس مرے اوڑا تقدیر نا محنت آک مریرہ۔ مولوی نورسن ”نور اللغات“ دنگ آن پیش مفس، ادب اٹ مسہ اٹ تقدیر نا مفہوم ۽ داوڑ نوشتی کریے:

”اصل و نقل نا بچپان، ہندن ۽ پتھ پارہ، ایلو ۽ مرہ بولک، و مشیکو ۽ قوت تصنیف وپول اس ہر اکسو گو ووزدو تے ی چاخر

کے، ہراڑان جوانی گندہ ی ناکسرک

پاش مریرہ۔“
اصناف نثر اٹ اُردو نا اسہ گین ۽ پتھ اندا

اسہ گین ۽ پولکار خواہ اس محمد افتخار شیخ

سید محبوب شاہ

تقدیر عربی زبان نا لوزاسے، اگر یزی اصطلاح ٹی دادے (Criticism) پارہ تقدیر نا اصل معنہ دادے کہ سہی ۽ کڑ دانا چاچ ۽ یلنگ، ویتنا تخلیق اودانا جوان وگندہ اگاد وڑ وڈول عادت آتے جتا جتکنا گئے۔“
ادب ادیب نا شخصیت نا آدینک کسہی غلط ۽ غلط پانگ، کس انا عیب مریک، ہنداسوب آن ادب پارہ ۽ آتے پاش کنگ، تبصرہ کنگک کس آکنکہ سرپند متکن کن شخصیت نا پتھ وپول جینی کن تقدیر نا لوز کاریم اٹ بریک۔
ہندن راست پانگ وحق نا کسراٹ الی ۽، ہندا خاطرن ننے مصنف نا ننے تینا مزل اسکان سرکنگ کن تقدیر نا سواخ ۽ نفسیات نا پڑا ۽روئی تمک، ملک ۽ کیک، ہندن تقدیر ہم ادب نا ادب پارہ نا تقدیر ذاتی پسند ونا پسند نا پڑا اسہ شی اسے، ہنداسوب آن ادب و تالان مریک، لے حفیظ صدیقی ادب تقدیر اسہ ایلو آن جتامنگ کپسہ۔ اگر پارہ نا محنت آتیا داوڑ تقدیر کنگک ادب ناوشن و تخلیق ات تقدیر نا پینا نوارا پاریے:

معت، تو ادب ۽ محشی ۽ کسر آسے ”ادب نا خوبی تے تالان کنگ اوقا شاعنگ بھار سخت مریک، ادب نا ہر اہمیت نا اندازہ ۽ کنگک ادب نا خامی تے تالان کنگک اوفتے بروے کنگک اوقا بارواٹ پتھ وپول کنگک فیکار ی نسا اگاد گڑا ۽ پارہ ہرانا کمک اٹ جوانی و گندہ ی نادرک گئے، کس انا خلیس آن بیدس جوان ۽ جوان، گندہ ۽ گندہ نا جاکرے آ سرکنگ اسرفن پارہ سے نا بابت معلومداری مرے، باسن و پدین آن گڑا نا فرق ۽ پاش کنگک، جتین ۽ جتین ہمون اگامون پاش کنگک، جاہل وخواندہ ناوز ونا پیدوار کنگک ۽ گیشتری داخیال کنگک ادب آن تعلقد آتیا غان تقدیر کن پینانا نا کاریم ایے اتا یلو تقدیر تینا ذاتی پسند ونا پسند تینا تالان مریک، نقادکن ادب ادیب نا شخصیت مرے۔“

نا بارواٹ پتھ وپول کنگک الی ۽، ہندن ننے مصنف نا سواخ ۽ علم ادب اٹ اسہ بے پرواہ ۽ گوشت نفسیات نا پڑا ۽روئی تمک، ادب نامر اسے، تقدیر اٹ ہموگڑا نا گین آ شی ۽وڑ اس مرے اوڑا تقدیر نا محنت آک مریرہ۔ مولوی نورسن ”نور اللغات“ دنگ آن پیش مفس، ادب اٹ مسہ اٹ تقدیر نا مفہوم ۽ داوڑ نوشتی کریے:

”اصل و نقل نا بچپان، ہندن ۽ پتھ پارہ، ایلو ۽ مرہ بولک، و مشیکو ۽ قوت تصنیف وپول اس ہر اکسو گو ووزدو تے ی چاخر

کے، ہراڑان جوانی گندہ ی ناکسرک

پاش مریرہ۔“
اصناف نثر اٹ اُردو نا اسہ گین ۽ پتھ اندا

اسہ گین ۽ پولکار خواہ اس محمد افتخار شیخ

2

بہمنی ٹی اسہ بوز ۽ ہتکین اس جوڑ کدنگ، ہرائی چندی ڈاکہ غاک نثر۔ دانا بن ”آکاش دیپ“ تنگک۔ وے وخت اس دا بھلاماڑی جوڑ مس، تواسہ وار اتون تہا۔ دا پانگک کہ دا ماڑی نا تمنگ نا سوب داکس کہ دانا جوڑ کنگک نا وخت آ آخس کہ سینٹ شافو ٹی کس اوخس شاعنگو یس۔

اسہ ٹیکنیکل ادارہ (انسٹی ٹیوٹ) اسے نا کٹواہ دا رداٹ تینا بیان ۽ ترسا پارے:

RCC Constriction is a scientific process which is excellent in The hands of qualified and experienced people, but dangerous if managed by incompetent engineers and contractors.

”جہنی“

نن موت آن خلیہ کہ تینا سیال آتیاں جتا مرینہ۔
وے سیال آتیاں زندا ٹی ہم جتانی متگ اٹی ۽۔

.....

”دجمع“

کے پارے:

زواس کت ۽ جتیا تور.....

ہر اتم کت ۽ توریت او ٹی سدنگ

.....

”آدینک“

آدینک ننے دروٹم تون درستی راسی کرکک،

مولانا وحید الدین خان

..... غنخوار حیات.....

آرسی تی قیر اسہ سانسہ ۽ وڑاسے تون مریک، ہرا بھار گچین ۽، شروت دادے کہ دالاخ آ آزموندہ کارآ بندخ آ آتا دو ٹی مرے۔ اگر دادے کم کشادو نا بود ۽ انجینئر یا ٹھیکیدار تو ٹی تنگک تو دا بھار نشان نا سوب ہم متگ کیک۔ (نامنثر آف انڈیا 4 ستمبر 1983ء)

پاش ظاہر دا تو گچین وز بیاء ہیبت اس معلوم مریک وے گواچی دادے کہ دانا جتہی اسہ دروخ اس ہم ڈوکک ارے، دا دروخ ہموٹم پاش مریک، ہر اتم نن نابود دکم کشاد (Incompetent) نا بدل دا ٹی

.....

تلا ر خرتلا ر.....

خوارج تا اصلاح نا اسہ شاندار ۽ درور

اس حضرت عبداللہ بن عباس رضی اللہ عنہ نا ہمو تارنجی مکالمہ ۽ ہر ادے او نہرواں آجنگ آن مست خوارج نا اسہ بھلو گروہ اسے تون کرے۔ وا حضرت علی رضی اللہ عنہ نا پورو موکل اٹ اودھکان ہنا۔ ابن عباس اوقان سوج کرے کہ حضرت علی ۽ ایلو صحابہ غایتا اعتراض نا بن انت ۽۔ خوارج تینا منہ اعتراض اس پیش کریر ہرائی تحکیم (غاشی فیصلہ) نا مسئلہ ہم اوارس۔

حضرت عبداللہ بن عباس قرآن وسنت نا رداٹ اوقا اسہ اعتراض نا پورو مدلل ۽ ورنہی تس ۽ اوقا علی پام، راسکی وحکت آن زہمی مرسا خوارج نا اسہ بھلو کچ اس تینا گمراہی آن توبہ کرسا پدی مسلمان آتھون اوار مسر، وخت اس کہ اسہ سپہ اس تینا ضدو دھڑی آ قاتر سلیمس۔ دا واقعہ دا حقیقت نا غتھ آن گچین ۽ درور اسے کہ علمی مکالمہ، دیل و حکمت کبی فتد غاتا گچین ۽ درماں اس جوڑ متگ کیک، اگر چہ منہ بندخ ضد و تعصب نا سوب آن حق ۽ متگ آن منن مریرہ۔

داڑان پد پھر وان نا محرکہ مونی بس، ہراڑے حضرت علی رضی اللہ عنہ لگہ لگیو ریسدا اسکان خونریزی آن بچنگ نا پورو کوشت کرے۔ او پد ریسرہ خوارج آتے سلیمہ بے کنگک و مسلمان تا برخلاف جنگ آن پانادسلگ نا سلسلہ تس۔ حوال ناوداٹ داسلآ اسہ بھلو کچ اس جنگ آن جتا مسر، وے ہرا بندخ آک بیدادی آ برجا سلیمیر اوفون جنگ مس۔

دامحرکی خوارج آتے خت ۽ شکست

جمالیاتی تقدیر سازی دور نا پچی آ زاویہ تقدیر ۽ تقدیر پارہ۔ ادبی تقدیراٹ تقدیر ہم اگر یز آتیاں ہننے داونا بنا ۽ یو پ اٹ کامر کریے۔ ایڈ گراپن یو ہم دادے شون تنگ اٹ شی بلکوس۔

براہوئی ادب اٹ ڈاکٹر عبدالحمید شاہوانی جمالیاتی تقدیراٹ شی بلکنے اونا

کڑدار..... بے ایمانی

Corrupt یعنی بے ایمان نا لوز ۽ داڑان پد ہم سڑک آک جوڑ متگ شان۔

گواچی دادے کہ نا ملک آہیت دا ڈول انا ویل آک مخلوق نا جو فو وے ایمانی ابدعنوانی، نا سوب آن ودی مریرہ، نہ کفی نا بودی تا سوب۔

بھاکڑا ڈیم ہندوستان نا تینا وخت انا کل آن بھلا و گچین اگاسرکاری منصوبہ کس۔ دانا جوڑنگ اٹی ملک انا جوان اگلا لاخ اگلا انجینئر آتے اوار کدنگ۔ وے وخت اس دا ڈیم جوڑ مس تو دانا دیوال اس تل کرے، ہراڑان ڈیم انا سیدکا ولفنگ کن کروڑ آ روپیک خوج کدنگار۔

داڈول انا واقعہ غاک ہڑدے نا ملک

آہیت مریرہ۔ داغت کاریک فنی

چاہندارا تا گمراہی ٹی ایسر مریرہ۔ وے

.....

ہندافر ق آ آینوا ی ہم بچندہ اٹ۔

است خواہک و ہندافر ق نا فرق ۽

بچندہ غامون اتون بیل بو۔

وخت نن تینا چتا و اعلم تھون اوار

اُن..... داکان پد تینا بادہ جیرہ

غاقون کا نہ جی مرینہ۔

گر اخلیس انتے.....؟

.....

”بچندہ“

بچندہ کرسا ملک اٹی و ملک تون

بچندہ کنگک اٹی اہل دانش فرق

.....

چارہ۔

تکنیک، بلکہ دانا فکری، مذہبی و راجی شیخ تاہم تنجید گ اٹ چاچ یلنگ۔ شدت پسندی نا جلوہ بیہرہ سلہ اٹ ممکن اف بلکہ راست آ دینی شعور، مستند علمی روایت، علمی مکالمہ، تعلیم و قانون نا پورو واکداری نا برج تنگک آن ہی کنگک مریک۔

اسلام نا گلیو مدام اعتدال، عدل، رحم و انسانیت نا شرف آ تالان ۽۔ تارخ ننے دا سبق بیل ایک کہ ہر اتم بھی دین نا پین آ شدت پسندی، تکفیر و بیدادی ۽ تالان کنگک، تو دانا اولیکو و غت آن بھلا نشان چندا ی مسلمان آتے ہی ریک۔ داسوب آن خوارج نا تارخ بیہرہ ماضی نا اسہ باب اس اف، بلکہ بروک آ ہر دور کن اسہ نشان ہجرت و پارت اس بھی ارے کہ مذہبی جودہ غاتے علم، حکمت و اعتدال نا تابع تنگک ہی امت نا اسلامی و استخاکام ونا دواعضانت ۽۔

احادیث نبوی اٹی خوارج نا ہر نشانیک بیان مسنو، اوخو ٹی اٹ صنف تقدیر نا حتما ۽۔ تقدیر ہموخت و نسا اگاد گڑا ۽ پارہ ہرانا کمک اٹ جوانی و گندہ ی نادرک گئے، کس انا خلیس آن بیدس جوان ۽ جوان، گندہ ۽ گندہ نا جاکرے آ سرکنگ اسرفن پارہ سے نا بابت معلومداری مرے، باسن و پدین آن گڑا نا فرق ۽ پاش کنگک، جتین ۽ جتین ہمون اگامون پاش کنگک، جاہل وخواندہ ناوز ونا پیدوار کنگک ۽ گیشتری داخیال کنگک ادب آن تعلقد آتیا غان تقدیر کن پینانا نا کاریم ایے اتا یلو تقدیر تینا ذاتی پسند ونا پسند تینا تالان مریک، نقادکن ادب ادیب نا شخصیت مرے۔“

نا بارواٹ پتھ وپول کنگک الی ۽، ہندن ننے مصنف نا سواخ ۽ علم ادب اٹ اسہ بے پرواہ ۽ گوشت نفسیات نا پڑا ۽روئی تمک، ادب نامر اسے، تقدیر اٹ ہموگڑا نا گین آ شی ۽وڑ اس مرے اوڑا تقدیر نا محنت آک مریرہ۔ مولوی نورسن ”نور اللغات“ دنگ آن پیش مفس، ادب اٹ مسہ اٹ تقدیر نا مفہوم ۽ داوڑ نوشتی کریے:

”اصل و نقل نا بچپان، ہندن ۽ پتھ پارہ، ایلو ۽ مرہ بولک، و مشیکو ۽ قوت تصنیف وپول اس ہر اکسو گو ووزدو تے ی چاخر

کے، ہراڑان جوانی گندہ ی ناکسرک

پاش مریرہ۔“
اصناف نثر اٹ اُردو نا اسہ گین ۽ پتھ اندا

اسہ گین ۽ پولکار خواہ اس محمد افتخار شیخ

اطلاع گشدگی

میرا شناختی کارڈ بنام مائی بیروز زبیر

عبدالعزیز نمبر، - 5 3 3 0 6

6- 2475835 کہیں گم ہو گیا

ہے۔ جس کی کوئی اس طے نمبر پر اطلاع

دے۔ 0333 3774656

